

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΤΕΥΧΟΣ Γ΄. & Δ΄.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
“ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,”

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΑΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Πολυδ. Παπαχριστοδούλου

Α'. ΛΟΓΙΩ ΛΟΓΙΩ ΜΑΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΕΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ

1. Στ' ἀγόρια, βλέποντάς τα νὰ μασοῦν μαστίχα, πάντα λένε «τί μα-
τουλάς¹⁾ μῦρῃ καὶ σὺ μαστίχα; δὲ ἂ βγάλ'ς μουσιάκια».

2. Ὄταν σαπουνίζεται κανένας, κι ὁ ἄλλος περιμένει κατόπι του νὰ
σαπουνιστῇ, δὲν κάνει νὰ τοῦ δώσει τὸ σαποῦνι στὸ χέρι του, γιὰ νὰ
μὴ μαλώσουν λέγοντας: «Δὲν κάν', ἂ μαλώσομε²⁾» καὶ τ' ἀφίνει κάπου
γιὰ νὰ τὸ πάρει ὁ ἄλλος ἀπ' ἐκεῖ. Κάποτε τὸ βάζουν πάνω ἀπὸ τὴν ἀνά-
ποδη τοῦ χεριοῦ.

3. Τὴν πρώτη τοῦ Μάρτη δένουν στὸν καρπὸ τοῦ χεριοῦ τῶν παι-
διῶν διπλὸ νῆμα, κλωσμένο μὲ δυὸ χρωματιστὲς κλωστὲς, ποὺ τὸ λένε
«μάρτζ». Καὶ τὸ κάνουν αὐτὸ γιὰ ν' ἀποδιώξουν τὰ κάματα τοῦ ἡλίου
καὶ ὅτι ἄλλο κακὸ ἀπὸ τὴν πρώτημη ζέστη λέγοντας: «Νὰ μὴ σὲ κάψ' ὁ
γῆλιος».

4. Γιὰ νὰ πιάνεται κανεὸς ἢ μαντεία «μαδεῖα», πρέπει, τὴν ὥρα ποὺ
γίνεται σεισμός, νὰ προλάβει νὰ μετρήσει τρεῖς πιθαμὲς στὴ γῆ ἀπάνω...

5. Ὄταν πεθαίνει κανένας κοιτοῦν νὰ μὴ μπῆ στὸ δωμάτιο τοῦ πε-
θαμένου γάτα, γιατί «ἂ βρῶ κολακιάσ' ὁ πεθαμένος». Γιαυτό, σὰ φανερωθῇ
τὴν κυνηγοῦν ἢ φροντίζουν νὰ μὴ πλησιάσει.

Πρβλ. Θεακικὰ Α' 197. 97.

6. Τὸν μουσαφίρη²⁾ δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ διπλώσει τὴν πετσέτα του,
γιὰ νὰ ξανάρτει στὸ τραπέζι. «Μὴ διπλών'ς δὰ τὴν πετσέτα σ', γιὰ νὰ
ξανάρτ'ς».

7. Σὰ φοθηθῇ κανένας τὸν ποτίζουν παντζαχίρ³⁾ καὶ τὸν διαβάζουν.

Πρβλ. Λαογρ. Β' 441, 49.

8. Ὅποιοι τρώγ' γούγιες τοῦ ψωμιοῦ γίνεται παπάς. Γιαυτό εὐ-
χιοῦνται στὰ κορίτσια: «Νὰ τρῶς γοῦγιες νὰ σὲ διοῦμ' παπαδιά».

9. Ὄταν ἀφίνει κανένας τὰ γωνιάδια τοῦ λένε: «Μὴν ἀφίν'ς τὰ
γωνιάδια ἂ σὲ φήσ' ἢ ἀγαπητικιά σ'».

Β'. ΛΑΤΡΕΙΑ

10. Τὴν Τυρινὴ τὸ βράδυ στὸν ἔσπερινό, ποὺ ψέλνονται τὰ *ιδιόμελα*
τῆς Σαρακοστῆς, ὅλοι σχωρνοῦνται συναμεταξύ τους κι εὐχονται: «Καλὴ
σαρακοστὴ καὶ σχωρεμένος».

¹⁾ μασῶ. ²⁾ Τὸν καλεσιμένο. ³⁾ χορτάρι, ἀντιφάρμακο γιὰ τὸ φαρμάκωμα.

11. Μάη μῆνα δὲν παντρεύονται, οὔτε καὶ κουρεύονται, γιατί τότε «*παντρεύονται καὶ κουρεύονται τὰ γαδούρια*».

12. Τὸ μεγαλοσάββατο, στὸ μεγάλο ἔσπερινὸ τὸ πρωί, οἱ γυναῖκες μαζεύουν τὰ λουλούδια καὶ τὰ βέργια, πὺν σκορπᾷ ὁ παπὰς ψάλλοντας «*Ἀνάστα ὁ Θεός*», γιὰ νὰ τὰ καίγουν στὸ βάσκαμα καπνίζοντας τὸ βασκαμένο.

13. Τίς τρεῖς πρώτες μέρες τῆς σαρακοστῆς βαστοῦν τρίμερο ἢ γριές καὶ τὰ κορίτσια, καὶ παίρνουν ἀντίδωρο μοναχὰ ὕστερ' ἀπὸ τὸν ἔσπερινὸ τῆς Τετράδης.

Πρβλ. Λαογρ. Β' 405. 6.

14. Τὴν καθαροδευτέρα παστρεύουν ὅλα τὰ *σάγγαρα* ¹⁾ τοῦ μαγειριοῦ καὶ μοιράζουν τ' ἀπομεινάρια στὶς κασιβέλλες καὶ βάφουν τὰ σπίτια μ' ἀσβέστη καὶ τὰ πλένουν μὲ πολὺ νερό.

15. Σημειογύρτια εἶναι ὄχτῶ μέρες μπροστὰ ἀπὸ τὴν Ὑπαπαντὴ καὶ ὄχτῶ ὕστερα. Τίς ἡμέρες αὐτὲς οἱ γυναῖκες οὔτε πλένουν οὔτε ράβουν, μὰ γιορτάζουν καὶ ἡσυχάζουν. Τίς ἡμέρες αὐτὲς τ' ἀντρούνα κοιμοῦνται χωριστά, γιὰ νὰ μὴ πιάσουν παιδὶ οἱ γυναῖκες. Γιατί, ὅπως πολυπιστεύουν, τὸ παιδὶ πὺν θὰ γεννηθῆ, δίχως ἄλλο θὰ βγῆ «*σημειωμένο*» ἢ μὲ κακὰ σημάδια ἢ σακάτικο.

16. Τὴ Μεσοπεντηκοστὴ οἱ γυναῖκες τὴν ἔχουν σὲ μεγάλη τιμὴ καὶ σημασία. Τότε πρέπει νὰ καθαρίσουν καὶ νὰ ξεσκονίσουν τὰ σεντούκια τους, γιὰ νὰ μὴ φᾶνε οἱ ποντικοὶ τὰ ρούχα. Τὸ ἔτυμολογικὸ ξήγημά της ἀπὸ τὸ λαὸ εἶναι: «*μέσα ποντικοί*».

17. Τὴ νύχτα τῆς Πασχαλιᾶς οἱ γυναῖκες πηγαίνουν στὰ «*λημόρια*» ²⁾ καὶ θυμιάζουν, γιατί οἱ ἀποθαμμένοι «*νοιώνα καὶ ξυπνοῦνα πὲ τὸ Χριστὸ μαζίτσα*».

18. Τὸ Σάββατο τῶν Ἀγιθόδωρων ὁ κόσμος κάνει κόλλυθα. Ἀπὸ τὰ κόλλυθα αὐτὰ μιὰ γριά κρυφὰ μοιράζει στὸ κάθε σπίτι πὺν ἔχει κόρη. Τὰ κορίτσια βάζουν ἀπ' αὐτὰ κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι τους, πιστεύοντας πὺς στὸν ὕπνο τους θὰ δοῦν κείνον π' ἀγαποῦν καὶ πρόκειται νὰ τὸν πάρουν. Ἔτσι κάνουν καὶ τοῦ Ἀγιθασίλη μὲ τὴν πρώτη *μπουκιά* τους στὸ τραπέζι, «*τὴ μισομασημέν' βούκα*».

19. Τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεως δὲν κοιμοῦνται, γιατί κείνος πὺν κοιμᾶται «*ἀναληγεται*» δηλ. βλέπει ἓνα φοβερὸ καὶ τρομερὸ ὄραμα: Πηγαίνοντας στὸν ἄλλον κόσμο, ξαναγυρίζει στὸν ἑαυτὸ του ὕστερ' ἀπὸ 3—40 ἡμέρες. Καὶ πιστεύουν πὺς αὐτὸς στὸν ἄλλον κόσμο γνωρίζει ἄλλους στὸν Παράδεισο καὶ ἄλλους στὴν Κόλαση πολλούς.

Πρβλ. Λαογρ. Β' 406. 12. 16.

¹⁾ σκευή. ²⁾ νεκροταφεῖο.

20. Τὸ Πάσχα γυρίζοντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ φέρουν τὸ ἀναμμένο κερι τοὺς καὶ σταυρώνουν στοὺς τοίχους ὅλα τὰ δωμάτιά τους καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ σπιτιοῦ «για νὰ μὴ βγαίνα κόρξες ¹⁾ καὶ ἄλλα μαμουδία». Καὶ τὶς ἀποκριεὺς ἀνάβουν φωτιεὺς γιὰ τὸν ἴδιο λόγο «για νὰ τινάζῃα τὶς ψυλλῶν».

Γ. ΟΙΩΝΟΙ

21. Ὅταν βλέπουν τὴ γάτα νὰ λούζεται καὶ νὰ «νίβγεται»: λένε «μουσαφίρδες ²⁾ ἀ μᾶς νάρινα, νίβγεται ἢ κάτα» ³⁾).

22. Ὅταν πάνω στὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ φωνάζει ἡ κουκουβάγια κακὸ περιμένουν. Τότε λένε: «μωρὴ χουλχουβάγια φωνάζῃ, κακὸ ἔνε, ἕνας ἀ πεθάν' πὲ τίς σπιτικοί». Κι ὅταν γουργιάζει ⁴⁾ ὁ σκύλος ὅμοια.

23. Ἄμα βουίξει τὰφτί σου σοῦ λένε:—«Μωρὴ, τὰφτί σ' σβιτζινίξῃ»; ⁵⁾ Σὲ μιλοῦνα». Ἄμα σὲ τρώει τὸ λαρίγγι σου—«Σὲ καταλαοῦν» ἢ σὲ χορατεῦνα». Κι ὅταν φταρνίζεσαι—«Σὲ θυμήθκανα».

Πρβλ. Λαογρ. Β. 413, 60.

24. Ὅταν σὲ τρώγει ἡ ράχη σου σοῦ λένε: «Ξύλο ἀ φᾶς», γι' αὐτὸ καὶ ἡ φράση: «Σὲ τρώγ' ἢ ράχ' σου μὲ φαίνται».

(Πρβλ. Λαογρ. Β' 412, 54).

25. Ὅταν πᾶς σὲ κανένα σπίτι καὶ τοὺς βρῖσκεις στὸ τραπέζι σοῦ λένε: «Σάγαπᾶ ἢ πεθερά σ'».

26. Ἄμα σὲ τρώει ἡ φούχτα σου ἢ δεξιὰ, σοῦ λένε: «Α πάρ'ς παράδες ἢ ἀ μετροῦ'ς παράδες», ἄμα σὲ τρώει ἡ ζερβιά, «ἀ δώκ'ς παράδες ἢ ἀ πάρ'ς παράδες» κι ἀνάποδα.

Πρβλ. Λαογρ. Β' 413, 57.

27. Ὅταν παίζουν τὰ μάτια κανενοῦ τοῦ λένε, ὅταν εἶναι τὸ δεξι: «Ἄς ἔν γιὰ καλό». Ὅταν πάλι παίζει τὸ ζερβὶ τὸχουν γιὰ κακό.

Πρβλ. Λαογρ. Β' 414, 61.

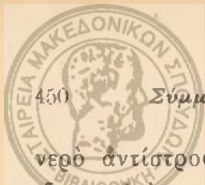
Δ. ΓΗΤΕΜΑΤΑ

28. Ὅταν τὸ παιδί τὸ «ματιάξῃ», τὸ βασκάνουν δηλαδὴ καὶ πάθει ἀπὸ τὸ βάσκαμα, ἢ γιὰ τὸ τοῦ παιδιοῦ—ἂν ἔχει—ἢ ἡ μάνα του τὸ καπνίζει πρῶτα μὲ «ἄθια» τοῦ Σταυροῦ ἢ τοῦ ἐπιτάφιου ἢ τοῦ μεγολοσσάβητου. Ἄν δὲν ἔχει τέτοια, παίρνει τρία μοσχοκάρφια καὶ μαιτὰ κάνει τρεῖς φορές τὸ σταυρὸ πάνω στὸ μέτωπο τοῦ ἄρρωστου παιδιοῦ. Ὅστερα τὰ καίει. Αὐτὸ λέγεται πυρομαντεία.

Πρβλ. Λαογρ. Γ' 345 καὶ 346.

Ἄν σκάσουν τὴν ὥρα πὸν καίονται, αὐτὸ δείχνει πὼς πάει τὸ κακὸ κἄφρυγε. Πολλὲς βολεὲς νίβουν τὸ πρόσωπο τοῦ ἄρρωστου τρεῖς φορές μὲ

¹⁾ κοριοί. ²⁾ ἐπισκέπτες. ³⁾ γάτα. ⁴⁾ ουρλιάζει. ⁵⁾ βουίξει, σφυρίζει.

νερό αντίστροφα ἀπὸ τὸ πηγούνι στὸ μέτωπο. Ἄν πάλι ξαίρουν ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ τὸ μάτιαξε, τὸν προσκαλοῦν. Κι' ἂν δὲ μπορεῖ ὁ ἴδιος, τότε στέλνει λίγο φτυσμα καὶ λίγες τρίχες ἀπὸ τὴ φανέλλα του. Τὸ φτυσμα τὰγγίζουσι στὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ καὶ τὶς τρίχες τὶς καίνε στὸ θυμιατὸ καὶ καπνίζουν τὸ παιδί. Κάνοντας αὐτὰ λένε καὶ τὰ παρακάτω λόγια: «*Ὁξω τὸ κακὸ*» ἢ «*ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ, ὅλα τὰ κακὰ σκορπᾷ*».

Τὸ βάσκαμα πιστεύουν, πὼς τὸ διώχνουν ποτίζοντας τοῦ ἄρρωστου τρεῖς φορὲς νερὸ ἀπὸ μικρὸ ποτηράκι, ποὺ μέσα του στάλαξαν σταλαγματιὰς ἀπὸ λάδι τῆς καντήλας τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ γριά, ἐννοεῖται, τὴν ὥρα αὐτὴ λέει μερικὰ λόγια ἄκατανόητα.

Πρβλ. Λαογρ. 410, 46.

29. Ὅταν φοβηθῆ κανένας ἢ ἀπὸ σκυλί, ἢ ἀπὸ κυνηγητὸ ὄχτροῦ, τότε τοῦ ποτίζουν ἓνα ἀνακάτωμα ἀπὸ νερὸ κι' ἄλεῦρι, ποὺ τὸ παίρνουν ἀπὸ τᾶλεῦρι τοῦ μεγάλου εὐχέλαιου. Σύγκαира κρεμοῦν τὸν φοβισμένο ἀνάποδα λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας ἢ τὸν ἀναγκάζουν νὰ κατεβῆ τὴν ἀψηλὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ, ἂν ὑπάρχει, «*ἀρκουδιὰ*», δηλαδὴ μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω καὶ τὰ πόδια πάνω. Πολλὲς φορὲς τὸν ποτίζουν «*παντζαχί*»¹⁾. ποὺ βρῖσκεται, ὅπως λένε στὴ χολὴ τῶν ζώων σκληρό.

Πρβλ. Λαογρ. Β' 411, 48, 49.

30. Τὴ «*φώκια*» (ἐρυσίπελας) τὴν θεωροῦν μεγάλη καὶ πολὺ κακιὰ ἄρρώστεια καὶ τὴν γιαιτρεύουν μὲ τὰ ζεστὰ καὶ τὸ κάπνισμα ἀπὸ πετσί φώκιας. Τὸν ἄρρωστο τὸν σκεπάζουν μ' ἓνα πανὶ ἀπὸ τὸ κεφάλι. Κάτω ἀπὸ τὸ πανὶ σ' ἓνα κεραμίδι καίνε πετσί φώκιας, ποὺ καπνίζει δυνατὰ καὶ μυρίζει. Ὁ καπνὸς αὐτός, ποὺ τὸν ροφᾷ ὁ ἄρρωστος διώχνει τὴν ἄρρώστεια. Τὴν ὥρα ποὺ γίνεται τὸ κάπνισμα, ἡ γιάτρισσα παίρνει τρία κουκιὰ ἀλάτι καὶ διασταυρώνει τὸν ἄρρωστο λέγοντας τρεῖς φορὲς «*Χριστὸς νικᾷ τὰ πάντα καὶ τὰ καταπάντα*». Τὰ κουκιὰ αὐτὰ τὰ πετοῦν πίσω ἀπὸ τὸν ἄρρωστο. Ἐπειτα τὸν δίνουν μιὰ φούχτα χῶμα καὶ τὸν προστάζουν νὰ τὸ χύνει ἀπὸ τὴ μιὰ φούχτα στὴν ἄλλη λέγοντας μαζὺ: «*Γέρος διάβκες, νιδὸς ἤρτες, τί καλὰ μ' ἔφερες*;».

31. Γιὰ τὰ *κότσια*²⁾, τοὺς τύλους δηλ. ποὺ βγαίνουν στὰ χέρια, γίνονται τὰ ἴδια μὲ τὰ γητέματα τῆς φώκιας. Τὸ γήτεμα γίνεται στὴν πρώτη φάση τοῦ φεγγαριοῦ. Ὁ ἄρρωστος πηγαίνοντας στὴ γιάτρισσα πρέπει νὰ μὴ κοιτάξει τὸ φεγγάρι, καὶ πάνω στὸ γήτεμα νᾶχει γυρισμένη τὴ ράχη του σ' αὐτό. Τὴ θέση τὴν ὀρίζει ἡ γιάτρισσα. Τότε λέγουν: «*Γέρος διάβκες, νιδὸς ἤρτες, τί καλὰ ἤφερες*; σκούρδαλα, μούρδαλα, κότσια

¹⁾ χόρτο γι' ἀντιφάρμακο στὸ φαρμάκιμα. ²⁾ *κότσια* λένε τὸν τράγο, καὶ μπορεῖ ἀπ' αὐτὸν νὰ πῆραν τ' ὄνομά τους ἀπὸ τὸ μοιάσιμο ποὺ βρῆκε ὁ λαὸς πὼς ἔχουν οἱ κάλιοι αὐτοὶ μὲ τὰ κέρατα.

ξεριζωμένα νὰ ξεριζωθοῦν κι αὐτά». Καὶ λένε τὰ λόγι' αὐτὰ τρεῖς φορές. Ὁ ἄρρωστος ὕστερα φεύγει σιωπηλὰ ὡς τὸ σπῖτι του δίχως νὰ γυρίσει γιὰ νὰ δῆ πίσω του. Στὸ δρόμο βλέποντας κανένυ μέρος σκαμμένο ἢ τίποτε χαντάκι, πετᾶ τὸ χῶμα ἀπὸ τῖς φοῦχτες του λέγοντας: «Ὅπως χάν'ται αὐτὸ τὸ χῶμα ἔστ' νὰ χαθοῦνα κι αὐτά», καὶ τὰ λόγι' αὐτὰ λέγονται τρεῖς φορές. Ἄν τὰ κότσια ἐξακολουθοῦν νὰ μένουν ἀγιάτρευτα ὁ ἄρρωστος πηγαίνει καὶ δυὸ καὶ τρεῖς φορές. Κ' οἱ Τοῦρκοι ὁμοια γήτευαν τὰ κότσια. Στῆ γητεῖα πάνω ἔλεγαν: «Ἄϊ ἡμορῆτοῦμ ἦνὰγ ἡμιμπῖ, μῖποῦ ἦτὰ ἱρισὶν γιὰγ ἡμιμπῖ» ¹⁾ καὶ λέγοντας αὐτὰ ἄλειφαν τὰ χέρια τους μὲ βούτυρο τρεῖς φορές. Ἔτσι γιάτρευαν καὶ τὸν πονοκέφαλο.

Πρβλ. Λαογρ. Β' 410. 40.

32. Οἱ γλυκῆς (λιχίνες) γιὰ νὰ γιατρευτοῦν πρέπει νᾶρτει ἢ γιάτρισσα. Σὰν ἔρτει, τσακίζει μὲ μιὰ πέτρα τρεῖς φορές τρεῖς σκέλιδες σκόρδο καὶ τρία κουκιὰ ἀλάτι λέγοντας:

«Ἄσπρη ἄσπρούτσικη, γλυκειὰ γλυκούτσικη,
γιατ' ἦρτες καὶ ρουφᾶς τὸ αἷμα τῆ

καὶ λένε τ' ὄνομα τοῦ ἄρρωστου.

Κεῖνος ἔνε βαφτισμένος, ἔνε μυρωμένος
καὶ στὸ Χριστὸ παραδομένος, νὰ πηγαίν'ς πὲ δῶ νὰ,
γιατὶ ἂ νᾶρτ' ὁ Ἄλέξανδρος ὁ βασιλῆς νὰ σὲ χτυπήσ'
πὲ τὸ τοποῦζ' ἦτοῦ καὶ ἂ γίν'ς κορνιαχτός».

Ἐπειτα φουσὺν τρεῖς φορές πάνω στὸ σκόρδο καὶ τρεῖς στὸ μέρος ποῦ γιατρεύουν, καὶ τρεῖς φορές τὸ ἀλείφουν μὲ τὸ ἀνακάτωμα τοῦ σκόρδου καὶ τοῦ ἀλατιοῦ. Τὴν πέτρα τὴν βάζουν πάλι ἐκεῖ ἀπ' ὅπου τὴν παίρνουν. Τῖς γλυκῆς τῖς γιατρεύουν διασταυρώνοντας μ' ἕνα βελόνι τὸ μέρος ποῦ ἔχουν βγῆ λέγοντας: «Ὅταν πιάσ' ὁ Ὀθραῖος τὸ βελόν' καὶ τῆ στάχι', τότες νὰ ξίβ' κι αὐτηνὰ ἢ λιχίνα, ὅπως χάν'ται ἢ στάχι', ἔστ' νὰ χαθῆ κι αὐτὴ ἢ λιχίνα».

33. Στὴν ἀναβροχιά οἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ μαζί μ' ἕνα δυὸ κοριτσάκια στολισμένα μὲ πράσινα χορτάρια καὶ λουλούδια, περικτριγυρνοῦν τοὺς δρόμους κρατώντας ἀγγελῖα γεμάτα νερό. Μὲ τὸ νερὸ αὐτὸ καταβρέχουν τοὺς διαβάτες ψάλλοντας τραγούδια.

34. Ὅταν φεύγουν οἱ ξηνητεμένοι (καὶ φεύγουν χιλιάδες) ἀνοίγουν τῖς ξώθυρες τῶν σπιτιῶν ὡς τὸ κατάβραδο. Τὴν ὥρα ποῦ φεύγει μὲ τ' ἀμάξι ἢ μὲ τ' ἄλογο ὁ ξηνητεμένος, χύνουν κρασί μὲ νερὸ ἀνακατεμένο πίσω του. Αὐτὸ συμβολίζει τὴν εὐχὴ τῶν σπιτικῶν ποῦ συνοδεύει τὸν

¹⁾ Εἶδα τὸ φεγγάρι σὰ βουνό, κι αὐτὸ ἄς λυώσει σὰν τὸ βούτυρο.

ξενητεμένο: «'Όπως τρέχ' τὸ νερό, ἔτο' νὰ πγαίνα οἱ δουλιές σου τρεχά-
μεις, ὅπως δυναμών' τὸ κρασί, ἔτο' νὰ δυναμώννα κι' οἱ δουλιές σου».

Ε. ΤΟ ΠΑΙΔΙ

35. Ὅταν τὸ μωρὸ ἀρχίζει νὰ μαθαίνει «στράτες», γιὰ νὰ μὴ πέφτει, ἢ μητέρα του τοιμάζει μιὰ πῆττα, ποῦ τὴ μοιράζει στὴ γειτονιά. Γιατὶ βλέποντας νὰ πέφτει τὸ παιδί ρωτοῦν τὴ μάννα: «'Εκανες, λεγώ, πῆττα;». Ἔτσι ἀναγκάζεται κι' αὐτὴ νὰ κάνει τὴ συνήθεια, ὅταν πλιὰ πιτυχαίνει, ὅπως πιστεύουν, τὸ σταθερὸ περπάτημα τοῦ παιδιοῦ.

36. Ὅταν ἀρρωστήσει τὸ παιδί ἢ παθαίνει ἀπ' ἀρρώστεια καὶ χρόνια «ζουρεῖ»¹⁾, προσκαλοῦν τὸν παπὰ νὰ τὸ διαβάσει. Ἐπειτα τοῦ γράφει ἀπὸ τὸ εὐχολόγιο μέσα μιὰ εὐχὴ καὶ γράφει καὶ τὸνομά του. Τὸ χαρτί αὐτὸ τὸ ράβει σ' ἓνα κομμάτι πανὶ σὰν τρίγωνο, σὰ χαμαγλί. Τοῦτο τὸ χαμαγλί τὸ κρεμοῦν ἀπὸ τὸ λαιμὸ τοῦ παιδιοῦ σὰν «περίαπτο» γιὰ νὰ τὸ προφυλάει. Αὐτὸ εἶναι πού λένε «ὁ ἀστέρας».

37. Οἱ γριές, σὰ δὲν τις πιάν' ὁ «γύπνος» τὸ βράδ²⁾, λένε τρεῖς φορὲς πρὶν νὰ πλαγιάσουν.

— Ἄπο Ἦύρα Ἐουρηγιὰ κι ἀπὸ πόρτα Ἀησημηγιὰ.

Ἄγγελος Κυρίου.

Παναγία Λέσποινα, πῶς κοιμᾶσαι μοναχὴ;

— Δὲν κοιμοῦμαι μοναχὴ,

ἔχω δούλους, ἔχω Παύλους, ἔχω δῶδεκ' ἀποστόλους,

ἔχω τὰ βγαγγέλια ἀνοιχτά, κι ὁ Χριστὸς τὰ μελετᾷ,

ὅ,τ' κακὸ καὶ ξωτικό, τὸ ξωτίξ³⁾, τὸ ρεματίξ⁴⁾.

Περβλ Λαογρ. Β' 412. 51.

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ ΚΑΙ ΒΑΣΚΑΝΙΕΣ

ΤΟΥ ΙΛΔΙΡΙΜ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἄστερίου Ζήμου

1. Ἡ φωνὴ τῆς γλαυκὸς θεωρεῖται κακὸς οἰωνός.

Λαογρ. Β'. 424. 54.

2. Τὸ λάλημα τῆς ὄρνιθος ὁμοίως.

Λαογρ. Β'. 424. 53.

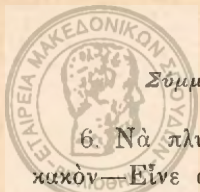
3. Ὁ ἐντελῶς μαῦρος πετεινὸς θεωρεῖται ἀλεξιτήριον κατὰ παντὸς δαιμονίου.

4. Νὰ δρασκελᾷ τις νερὰ τὴν νύχτα εἶνε κακὸς οἰωνός.

Λαογρ. 426. 79.

5. Νὰ σφυρίζῃ τις τὴν νύχτα εἶναι κακό.

¹⁾ Εἶναι ἀρρωστιάριο καὶ οὔτε καλλιτερεῖει, οὔτε χειροτερεῖει.

6. Νὰ πλύνῃ τις ροῦχα τὴν πρώτην ἐβδομάδα τοῦ Αὐγούστου εἶνε κακόν.—Εἶνε αἱ νύμφαι αἱ λεγόμεναι Δρίμες.

7. Τὴν νύκτα δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχηται τις εἰς τὸ δωμάτιον τῆς λεχούσας.

Λαογρ. Β'. 426. 83.

8. Ὅταν τις βάνῃ τὰ ξύλα ἀνάποδα στὴ φωτιά, ἢ οἰκοκυρὰ γεννᾷ ἀνάποδα τὰ παιδιά της.

Λαογρ. Β'. 425. 75.

9. Δὲν προκόπτει ὅστις στεφανώνεται τὸν Μάϊον.

10. Δὲν δανεῖζουν ξεῖδι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, διότι χαλνᾷ.

11. Σφυρίζει τὸ αὐτί σου; Σὲ κακολογοῦν.

Λαογρ. Β'. 424. 60.

12. Δὲν δίδουν τὸ σαπούνι εἰς τὸ χέρι τοῦ ἄλλου, διότι θὰ μαλώσουν.

13. Διὰ νὰ μὴ πιάνουν τὰ μάγια, βάνουν τὸ ὑποκάμισό τους ἀνάποδα.

14. Ἐὰν ἐξ ἀπροσεξίας χυθῇ κάτω ρακὴ, θὰ ἐπέλθῃ ζημία.

15. Τὰ παιδιά δὲν τὰ κτυποῦν μὲ τὴ σκούπα, διότι δὲν μεγαλώνουν.

16. Δὲν καθρεπτίζονται τὴν νύκτα, ἵνα μὴ πάθουν ὀφθαλμοὶ τῶν

Λαογρ. Β'. 426. 78.

17. Διὰ νὰ σταματήσῃ πίπτουσα ἢ χάλαζα, πρέπει ὁ πρωτότοκος νὰ φάγῃ 2—3 κόκκους.

18. Τὴν 1ην Μαρτίου δένουσι εἰς τὸ χέρι τῶν παίδων ἀπροκόκκινη κλωστή, ἵνα μὴ μαυρίσῃ αὐτοὺς ὁ ἥλιος.

19. Ὅταν γλείφῃ τις τὰ πιάτα, βρέχει στὸν γάμον του.

20. Ὅποιος ράπτεται ἐπάνω του γίνεται ἐπιλήσμων.

Λαογρ. Β'. 425. 69.

21. Δὲν ἀφίνουν τὴν πυροστιά χωρὶς τέντζερεν, διότι ἀργοῦν νὰ ἐπιστρέψουν οἱ ξενητευμένοι τῶν.

22. Δὲν κόπτουν τὰ νύχια τοῦ νηαίου, διότι ἄλλως δὲν μεγαλώνει.

24. Ἡ ἔκλειψις ἡλίου ἢ σελήνης καὶ ἡ ἐμφάνισις κομήτου προμηνύουσι πόλεμον.

25. Τὴν πρωίαν τοῦ ἁγ. Γεωργίου πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου πηγαίνουν αἱ γυναῖκες στὴν Τούντζια (Τόνσου ποταμὸν) καὶ γεμίζουν ἕνα μικρὸν ἀγγεῖον ὕδατος. Μεταβαίνουσαι καὶ ἐπιστρέφουσαι δὲν ὀμιλοῦν κανένα. Αὐτὸ λέγεται ἀμίλητο νερὸ καὶ λύει τὰ μάγια, θεραπεύει ἀσθενείας κ. τ. λ.

26. Διὰ νὰ μὴ βασκαίνωνται τὰ νήπια καὶ τὰ ζῶα, κρεμοῦν εἰς τὸν λαιμόν τῶν φυλακτῆρια (σκόρδον, θυμίαμα, τρίχας ἄρκτου, δακτυλίδιον, δόντι λύκου, δέρμα ὄφεως, τυλιγμένα μέσα εἰς μαῦρο πανί). Καὶ λένε: «Σκόρδα ἔχ' τὰ παιδί σ', τράνεψε κιόλας.—Τροῦ (πτύουν) νὰ μὴ βασκαθῇ».